

Krimp in meeste sectoren

In 2012 komt er in de meeste sectoren een einde aan een korte periode van productietoename. In de bouw slaat de krimp het hardst toe nadat deze sector in 2011 juist de hoogste groei liet zien van de commerciële sectoren. De groothandel vertoont in 2012 nog wel een volumestijging. In vergelijking met de gemiddeld hoge groei van de afgelopen jaren heeft ook de groothandel echter duidelijk last van de economische tegenwind. Ook de zorgsector blijft doorgroeien maar op een lager niveau dan de voorafgaande jaren. Beleidsaanpassingen moeten er voor zorgen dat de kosten hier niet uit de hand lopen.

Tabel 1 Volumemutaties naar bedrijfstak (% j.o.j.)

	2011	2012	2013
Agrarische sector	-0,5%	0,7%	0,7%
Bouw	3,8%	-2,0%	2,5%
Detailhandel	-0,8%	-0,8%	0,3%
Groothandel	1,0%	0,5%	3,0%
Horeca	1,8%	-0,4%	1,5%
Industrie	3,0%	-1,2%	1,7%
Transport & opslag	2,1%	-0,8%	2,0%
Zakelijke dienstverlening	0,8%	-0,5%	1,0%
Onderwijs	1,2%	1,0%	1,2%
Overheid	-0,1%	-0,4%	0,1%
Zorg	4,0%	2,6%	3,2%
BBP	1,4%	-0,6%	1,2%

Bron: Ramingen ING Economisch Bureau

Groeivertraging wereldeconomie raakt industrie

De groeivertraging in de wereldeconomie raakt in de **industrie** vooral de chemie en sectoren in de kapitaalgoederensfeer zoals de machinebouw en de metaalsector. De voedingsindustrie realiseert nog een lichte groei. De terugval van de industriële productie blijft verder beperkt doordat de Duitse industrie relatief goed blijft draaien en Nederlandse toeleveranciers hiervan kunnen profiteren.

Lage groei in groothandel

De **groothandel**, **agrarische sector** en de **transportsector** lijden eveneens onder de afnemende groei van de wereldhandel. Het conjunctuurgevoelige vervoer door de lucht en over het water heeft het meest last van de terugslag. De agrarische sector groeit in 2012 iets onder het langjarig ge-

middelde. De groothandel laat nog een beperkte volumegroei zien van 0,5% maar gezien de gemiddelde hoge groei van bijna 5% over de afgelopen 20 jaar kan ook dit als laag gezien worden.

Krimp in detailhandel en horeca

De **detailhandel** en de **horeca** ondervinden de gevolgen van de dalende koopkracht. Supermarkten weten nog wel omzetgroei te bewerkstelligen maar die is vooral prijsgedreven. Cafetaria's doen het doordat zij in het lage prijssegment opereren beter dan andere horecagelegenheden. Zowel in de detailhandel als in de horeca hebben steeds meer ondernemers moeite het hoofd boven water te houden en neemt het aantal faillissementen toe.

Bouw: grootste daler in 2012 na hoogste groei in 2011

Voornamelijk door weerseffecten liet de **bouwsector** in 2011 de hoogste groei zien van alle commerciële sectoren. Door de vastgelopen woningmarkt worden er in 2012 echter weer minder nieuwbouwwoningen verkocht en gebouwd. De enige deelsector in de bouw die aan de recessie ontkomt, is de renovatiemarkt. Ook in de **zakelijke dienstverlening** is een einde gekomen aan het prille herstel. 2011 is door een goede eerste jaarhelft nog met een groei afgesloten. Flinkke bezuinigingen bij de overheid en de teruglopende bedrijfsinvesteringen zetten ook hier een rem op het aantal opdrachten en de tarieven.

Publieke sector biedt beperkt tegenwicht

De niet-commerciële sectoren kunnen ondanks de aanhoudende groei in 2012 de recessie niet voorkomen. Tijdens de vorige crisis in 2009 lieten zowel de **overheid** (5,1%) als de **zorg** (5,2%) hoge groeicijfers zien waardoor een nog grotere krimp van de Nederlandse economie werd voorkomen. Door een beoogde compactere overheid krimpt hier naar verwachting het volume in 2012. De zorgsector groeit in 2012 op een beperkter niveau door beleidsaanpassingen zoals meer verantwoordelijkheid voor zorg door naasten van de patiënt (mantelzorgers) en toenemende efficiency in ziekenhuizen door herverdeling van taken.

Meer informatie over de verschillende (deel)sectoren kunt u lezen in de betreffende kwartaalberichten: <http://www.ing.nl/zakelijk/ing-economisch-bureau/sectoren>

Meer weten?
Kijk op ING.nl/zakelijk
Of bel met

Maurice van Sante,
Senior econoom
020 57 68 547

Wilt u nieuwe publicaties per e-mail ontvangen?
Ga naar ING.nl/economischepublicaties

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichhouders aan de uitoefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. ING Bank N.V. betreft haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijk zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeuren of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.